

Kanning í 26 londum um hugburð og atferð hjá næmingum í 9. flokki:

Føroysk skúlabørn sett met í royking

- Hóast ein hugburðsbroyting um royking er farin fram seinastu árin, so hevur tað ikki merkt skúlaungdómin í Føroyum, sigur Pál Weihe, yvirlækni, sum hevur staðið fyri kanninginum

DAGNY JOENSEN
JENS KR. VANG

Deildin fyri Arbeids- og Almannaheilsu hevur síðani 1989 gjørt spurnarblaðkanningar í 9. flokki í Føroyum viðvíkjandi hugburði, atburði og vitan á rúsevnisøkinum.

Í 1995 varð spurnarblað lagað til eina kanning, sum varð gjord í meginpartinum av Europa samstundis, 26 lond eru við í kanningini.

Kanningin var lögð fram á tíðindafundi í gjar, samstundis sum hon var almennakunnigjörd í hinum londunum í Europa.

Útlendska kanningin líkist tí føroysku

Pál Weihe segði á tíðindafundinum, at føroyska spurnarblaðið líkist nógv tí, sum hini londini høvdu brúkt, og at tað tí ikki var

nakar trupulleiki, at vera við í útlendsku kanningini.

- Tá vit fóru undir kanningina í Føroyum, ráddi um at seta spyrjandi og undirvisandi spurningar soleiðis, at skúlabørnini samstundis, sum tey skuldu svara, fingtu vitan og upplýsingar um tey evni, ið spurt varð um.

Næmingarnir eru ókendir

- Harnæst lögdu vit okkum eftir, at næmingarnir vóru ókendir, og teir skúlar børnini ganga í, ikki kundu kennast aftur.

Eitt nú var kanningin gjord soleiðis, at næmingarnir fyri tað mesta skuldu seta kross við spurningarnar. Lærarnir hjá børnunum kundu sostatt ikki kenna svarini hjá næmingunum aftur á skriftini. Skúlarir vóru ikki flokkaðir hvør sær o.s.fr.

- Hetta er ein heildarkanning við 41 spurningum, sum hevur verið gjord á hvørjum ári í Føroyum síðan 1989, sigur Pál Weihe.

Av tí at føroyski kanningarhátúrin kundi samanberast við tann útlendska, fekk Elin Súsanna Jacobsen, søgufrøðingur, til uppgávu at umseta spurningarnir, og tillaga teir til føroyskir næmingar í 9. flokki.

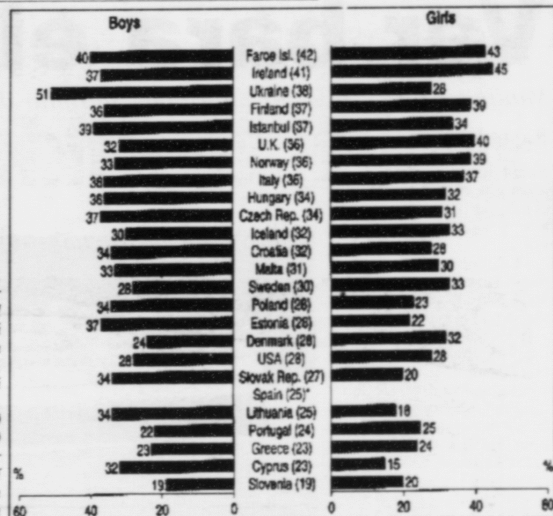
Størri grundarlag at byggja á

Tað er av stórum týðningi at gera slíkar kanningar. Ikki bert fyri okkum í Føroyum, men eisini fyri hini londini, ið sostatt hava størri grundarlag at byggja sínar kanningar á.

Ahugavert, men tó sera álvarsligt er, sæst á kanningini, at føroysk skúlabørn hava met í royking.

Sambært kanningini

Spurningurin, sum er atvoldin til metið hjá føroyskum skúlabørnum, sæst á hesi strikumyndini, samanborið við roykivávanar hjá børnum í hinum londunum

roykja 35 pst. av føroysku skúlabørn í aldursbólkinum 15 - 16 ár. Í Danmark er talið 15 pst.

Viðvíkjandi rúsdrekka, so er støðan ikki so vánalig, men har tað snýr seg um hash, so hava ein av 10 næmingum í 9. flokki í Føroyum, gjørt sær royndir við hash.

Týðning fyri heilsuna
Pál Weihe sigur um úrslitið av stóru kanningini, sum nú fyriliggur, at hon skal motivera landsins myndugleikar at gera nakað við hesar trupulleikar.

- Av heilsuligum grundum er tað av týðningi, at vit hyggja at tølunum hjá okkum sjálvi, og eftir, hvat hendir á økinum í londunum kring okkum, sigur Pál Weihe.

Hann undrast á, at hóast hugburðin til royking er broyttur nógv seinastu árin,

so sæst tað ikki aftur millum skúlabørn í Føroyum

- Tubbak er størri trupulleiki í Føroyum enn alkohol. Tað er álvarsligt, av tí at royking elvir til hjartasjúkur og krabbameinssjúkur.

- Ein triðingur av øllum krabbameinstillburðum, stava frá royking, sigur Pál Weihe.

Um kanningina og royndirnar av hesum arbeiði, sigur Pál Weihe, at hon er ætlað at geva skúlnum vitan um støðuna, og um hvussu viðurskiftini eru í Europa innan sama fyrirbrigdi.

Mugu broyta hugburð

- Samanberingar geva okkum møguleikar at umhugsu, hvussu umráðandi tað er at broyta hugburð innan skúlan, viðvíkjandi royking.

- Eitt nú átti tað ikki at verið loyvt at royk í skúlnum, út frá tí grundgeving, at tann, sum ikki hevur lært

Pál Weihe, yvirlækni, hevur staðið fyri kanning á rúsevnisøkinum síðani 1989. Nú eru Føroyar við í kanning saman við 26 londum í Europa

at roykja, heldur ikki hevur nakran tørv til tess.

- Fólk verða bundin at roykingini. Tað er ein kemisk prosess, sum er ógvuliga trupul at gera seg leysan av, sigur Pál Weihe.

Leystliga sigur kanningin, sum er gjord í 26 londum, samanborið við føroysk viðurskifti á økinum, at børn roykja meir í Føroyum. Tey byrja eitt sindur seinni at drekka. Kortini er hashroykingin lægri her enn aðrastaðni, men at ógvuliga litlar nøgdir eru av øðrum rúсандi evnum í Føroyum.

Hilmar Jan Hansen, útvarpsmaður, hevði eisini nakrar spurningar, sum Pál Weihe svaraði